

Joseph
Roth
*Hotel
Savoy*

2. BASKI

Çeviri: BİLGE UĞURLAR - TÜRKİS NOYAN

♥ can
çağdaş

JOSEPH ROTH
HOTEL SAVOY

Can Çağdaş

Hotel Savoy, Joseph Roth

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

2. basım: Şubat 2019, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar, Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3609-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750736094

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

JOSEPH ROTH

HOTEL SAVOY

ROMAN

Almanca aslından çevirenler
Bilge Uğurlar - Türkis Noyan

 can

Joseph Roth'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Radetzky Marşı, 2013

Kör Ayna, 2014

Bir Katilin İtirafı, 2017

JOSEPH ROTH, 1894'te Yahudi bir ailenin çocuğu olarak Doğu Galiçya'da doğdu. Viyana ve Lemberg'de edebiyat ve felsefe öğrenimi gördü. Birinci Dünya Savaşı'na katıldı. 1920'de Berlin'e geçerek gazetecilik yaptı. *Neue Berliner Zeitung* ve *Berliner-Börsen-Courier*'de 1923-1932 yılları arasında liberal *Frankfurter Zeitung*'un muhabirliğini yaptı. Nasyonal sosyalizmin Avrupa için oluşturacağı tehlikeyi bir kehanet gibi sezilen ilk romanı *Örümcek Ağı*, bu dönemin eseridir 1930'lu yılların başında önce *Eyub* adlı romanıyla, ardından da Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun yükseliş ve çöküşünü anlattığı, edebiyat tarihine başyapıtı olarak geçecek *Radetzky Marşı*'yla uluslararası çapta ün kazandı. Joseph Roth, 1933'te Hitler'in iktidara geldiği gün Fransa'ya göçtü. Son yıllarını mali kaygılar, gelecek tasaları ve yoğun alkol tüketiminin hızlandırdığı hastalıklarla boğuşarak geçirdi. Roth, 1939'da sürgün yaşamı sürdüğü Paris'te sefalet içinde öldü.

BİLGE UĞURLAR, 1964'te İstanbul'da doğdu. 1982'de İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1989'da Bođaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Rudolf Borchardt'ın *Gece Yataşı*, Peter Handke'nin *Don Juan*, Friedrich Schiller'in *Hayaletgören*, Franz Grillparzer'in *Fakir Çalgıcı*, *Sendomir Manastırı* adlı yapıtlarını Türkis Noyan'la birlikte çevirdi.

TÜRKİS NOYAN, 1929'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı'nı bitirdi. Stephan Gerlach'ın *Gerlach Seyahatnamesi*, Tobias Heinzelmann'ın *Osmanlı Karikatüründe Balkan Sorunu: 1908-1914* ve *Osmanlı'da Bir Köle: Brettenli Michael Haberer'in Anıları: 1585-1588*, çevirdiği yapıtlardan bazılarıdır.

Birinci Kitap

I

Öğleden önce saat onda Hotel Savoy'a varıyorum. Birkaç gün ya da bir hafta dinlenmeye karar verdim. Burası akrabalarımın yaşadığı şehir – annem babam Rus Yahudisiydiler. Yeterince para denkleştirip Batı'ya doğru yoluma devam etmek istiyorum.

Üç yıllık savaş esirliğinden dönüyorum; Sibiryadaki bir kampta yaşadıkdan sonra işçi, gündelikçi, gece bekçisi, hamal ve fırıncı çırağı olarak Rus köylerinden ve kentlerinden geçtim.

Üzerimde bana birinin hediye ettiği bir Rus gömleği, ölmüş bir arkadaştan kalan kısa bir pantolon ve nereden geldiğini benim bile hatırlamadığım ama hâlâ kullanılabilir durumda olan çizmeler var.

Beş yıl sonra ilk kez yeniden Avrupa kapılarındayım. Yedi katlı Hotel Savoy, altın arması ve üniformalı kapı görevlisi ile bana Doğu'nun diğer tüm konaklama yerlerinden daha Avrupai görünüyor. Otel su, sabun, İngiliz tipi tuvalet, asansör, beyaz boneli oda hizmetçileri, ahşap kaplama komodinlerin içinde hoş birer sürprizmiş gibi duran sevimli pırl pırl lazımlıklar, bir çiçeğin çanak

yapraklarını andıran pembe ve yeşil renkli abajurların ışık yaydığı elektrik lambaları, düğmeye basar basmaz çalan ziller ve vücudu sevecenlikle sarmaya hazır kuştüyü kabarık yataklar vaat ediyor.

O yıllarda sık sık yaptığım gibi, yaşadığım eski hayatı bir kez daha üzerimden sıyırıp attığım için seviniyorum. Gözümün önünden geçenler: asker, katil, katledilmekte olan adam, dirilen adam, esir, yolcu.

Ağaran günün nemini duyumsuyorum, en üst kattaki pencere camlarının takırtısı bana trampet seslerine ayak uyduran askerî birliğin yürüyüşünü anımsatıyor; beyaz yenli gömlek giymiş bir adam, askerlerin sert el kol hareketleri, ormandaki ağaçsız alanda çiy damlalarının parıldayışı gözümde beliriyor; “hayalî bir düşman” karşısında kendimi çimenlere atıyorum ve burada, burnumu gıdıklayan bu ipeksi çimenlerin üzerinde sonsuza dek yatıp kalmayı şiddetle arzuluyorum.

Hastane koşullarının sessizliğini duyuyorum, beyaz sessizlik. Bir yaz sabahı kalkıyorum, hayat dolu çayırkuşlarının şakımalarını duyuyorum, “ilk öğün”de tereyağlı sandviç ve sabah kakaosuyla birlikte iyot kokusunu da tadıyorum.

Gökyüzü ve kardan oluşan beyaz bir dünyada yaşıyorum, barakalar sarı cüzam lekeleri gibi toprağı örtüyorlar. Yerden toplanan bir izmaritten çekilen son nefes zevkine varıyorum, memleketimi hatırlatan çok eski tarihli bir gazetenin ilan sayfalarını okuyorum, bu sayfalarda belki tanıdık bir sokak adı geçebilir ya da bildik bir tuhafiyeci çıkar karşıma, bir kapıcı ya da bir zamanlar yattığım sarışın bir Agnes.

Uykusuz bir gecede ferahlatıcı yağmuru, gülümseyen sabah güneşinde çabucak eriyen buz saçaklarını duyuyorum, yolda giderken rastlanan ve yosunların üzerine yatırılan bir kadının iri memelerini avuçluyorum ve

görkemli beyaz baldırlarını. Samanlıkta, tahıl ambarında baygın düşmüş uyuyorum. Sürülmüş tarlalardan yürüyorum ve bir balalaykanın zayıf sesine kulak veriyorum.

İnsan bu kadar çok şeyi içine çekebilir ve gene de vücudu, yürüyüşü ve davranışı değişmeden kalabilir. Milyonlarca kaptan içip asla kanmamak; tıpkı bir gökkuşağı gibi her renkte ışık saçmak, gene de aynı renk paletinde bir gökkuşağı olarak kalmak.

Hotel Savoy öyle bir yerdi ki, üstümde bir gömlekle içeriye girmem ve oradan yirmi bavulla ayrılmam, ama hâlâ Gabriel Dan olarak kalmam mümkündü. Bu düşünce beni öylesine kendinden emin, öylesine gururlu ve hükmedici kılmış olmalı ki, kapı görevlisi beni, Rus gömleği giyen bu fakir yolcuyu selamlıyor, valizim olmadığı halde bir otel komisi canla başla benimle ilgileniyor.

Bir asansör beni içine alıyor, asansörün duvarları aynalarla kaplı, yaşlıca bir adam olan asansörcü çelik halatı avuçlarının arasından kaydırıyor, kabin yükseliyor, boşlukta süzülüyorum – sanki uzun süre yukarıya doğru uçuyormuşum gibi geliyor. Boşlukta süzülüşün keyfini çıkarıyorum, bir yandan da bu muhteşem asansöre binmeseydim, güçlkle tırmanmak zorunda kalacağım basamakları hesaplıyorum ve mazide kalan o dilencinin küskünlüğünü, fakirliğini, göç edişini, yurtsuzluğunu, açlığını, geçmişini sıyrıp aşağıya atıyorum – ta aşağılara, öyle ki bana, süzülerek yukarılara çıkan bu adama, bir daha asla ulaşmasınlar.

Odam –bana en ucuz olanlarından birini verdiler– altıncı katta bulunuyor, numarası 703. Bu sayı hoşuma gidiyor –ben sayılara inanırım– ortadaki sıfır, sanki bir yanına yaşlıca, bir yanına genç bir beyefendiyi almış olan bir hanımefendi gibi. Yatağın üstünde sarı bir örtü var; neyse ki gri değil, öyle olsaydı askerliği hatırlatabilirdi. Birkaç kez ışığı yakıp söndürüyorum, komodinin kapısını açıyorum, döşek elle bastırınca yaylanıyor, sürahinin içindeki

su pırıl pırıl, pencere binaların arasındaki aydınlığa açılıyor, dışarıda renk renk çamaşırlar rüzgârda neşeyle uçuşuyor, çocuklar bağırıyor, tavuklar keyifle dolaşıyorlar.

Yıkıyorum ve yavaşça yatağa sokuluyorum, her saniyenin zevkini çıkarıyorum. Pencereyi açıyorum, tavuklar yüksek sesle neşeyle gıdaklıyorlar, tatlı bir ninni gibi. Bütün gün deliksiz uyuyorum.

II

Batmakta olan güneş karşıdaki evlerin en yüksek pencerelerini kızılaştırıyor; çamaşırlar, tavuklar, çocuklar avludan yok olmuşlar.

Öğleden önce oraya vardığımda yağmur hafifçe yağıyordu; o arada hava aydınlandığı için, bana sanki bir gün değil, üç gün boyunca uyumuşum gibi geldi. Yorgunluğum geçmişti; kalbim neşeyle çarpıyordu. Merak ediyordum şehri, yeni hayatı. Odam bana çok aşına geldi, sanki uzun zaman orada yaşamışım gibiydi, çingirak, açma kapama düğmesi, elektrik tuşu, yeşil abajur, elbise dolabı, yıkanma çanağı tanıdıktı. Her şey yuvayı çağırıyordu, tıpkı insanın çocukluğunun geçtiği bir odadaki gibi, her şey avutucuydu ve sıcaklık saçıyordu, mutlu bir kavuşma gibi. Yeni olan sadece kapıya takılı kâğıt parçasıydı, üzerinde şöyle yazıyordu:

Gece saat ondan sonra gürültü yapılmaması rica olunur. Kaybolan değerli eşyalardan sorumluluk kabul edilmez. Otele kasa bulunmaktadır.

En derin saygılarımla
Kaleguropulos, otel sahibi

İsim yabancıydı, bir Yunan ismi, içimden bu ismin çekimini yapmak geldi: Kaleguropulos, Kaleguropulu, Kaleguropulo – okuldaki kasvetli ders saatlerine dair sisli bir anı; Yunanca öğretmeni, unutulmuş yılların arasından bakır yeşili ceketiyile aklıma gelirken, onu itip uzaklaştırdım. Sonra şehirde dolaşmaya, zaman kalırsa belki bir akrabayı ziyaret etmeye, bu gecenin ve bu şehrin sunacağı zevklerin tadını çıkarmaya karar verdim. Koridor boyunca ana merdivene doğru yürüyorum ve otel koridorlarının güzel yer karoları, kırmızımsı tertemiz taşlar, sert adımlarımın yankısı beni mutlu ediyor.

Yavaş yavaş merdivenden iniyorum, alt katlardan sesler geliyor, burada yukarıda her şey sessiz, tüm kapılar kapalı, sanki eski bir manastırda, ibadet eden keşişlerin hücrelerinin önünden geçiyormuş gibi. Beşinci kat tıpatıp altıncı kata benziyor, insan kolayca yanılabilir; orada yukarıda ve burada merdivenlerin karşısında standart bir saat asılı duruyor, ancak ikisi de düzgün çalışmıyor. Altıncı kattaki saat yediyi on geçeyi gösterirken, burada saat yedi, dördüncü katta on dakika geride.

Üçüncü katta döşeme taşlarının üzerinde koyu kırmızı, kenarları yeşil halılar serili, adımlar duyulmuyor. Oda numaraları kapıların üzerine yazılmayıp, oval porselen tabelalarla belirtilmiş. Bir genç kız, bir elinde toz süpürgesi, bir elinde çöp sepeti yaklaşıyor, belli ki burada temizliğe daha çok önem veriliyor. Burada zenginler kalıyor, Kaleguropulos, o kurnaz adam, saatlerin özellikle geri kalmasını tercih ediyor; çünkü zenginlerin zamanı bol. En üst katta bir kapının iki kanadı da ardına kadar açık duruyordu.

Bu, iki pencereyi büyük bir odaydı, içinde iki yatak, iki dolap, yeşil kadife bir kanepeler, kahverengi bir çini soba ve valiz koymak için bir sehpa bulunuyordu. Kapıda Kaleguropulos'un notu yoktu – belki de birinci kattaki ko-

nukların saat ondan sonra gürültü yapmalarına izin vardı, onlara karşı “kaybolan değerli eşyalar”dan sorumlu olunuyordu – ya da onlar zaten kasadan haberdardılar, kim bilir belki de bunu onlara Kaleguropulos bizzat bildirmişti?

Yan odaların birinden bir kadın enerjik bir tavırla çıktı, parfüm kokuları içinde ve gri bir otrişe bürünmüş – bu bir hanımefendi, diyorum kendi kendime ve hemen peşinden birkaç basamak iniyorum, onun küçük parlak ayakkabılarını neşeyle seyrederek. Hanımefendi kısa bir süre kapı görevlisinin yanında duruyor, onunla aynı anda kapıya varıyorum, kapı görevlisi selam veriyor, kapı görevlisinin belki de beni bu zengin hanımefendinin refakatçisi sanması gönlümü okşuyor.

Nereye gideceğimi bilmediğim için, hanımefendinin peşinden gitmeye karar verdim.

Hanımefendi, otelin bulunduğu dar sokaktan sağa saptı, orası pazar meydanına açılıyordu. Herhalde o gün pazar kurulmuştu, kaldırıma kuru ot ve samanlar saçılmıştı, dükkânlar henüz kapatılıyordu, anahtarlar şangırıyor, zincirler şakırdıyordu, seyyar satıcılar küçük el arabalarıyla evlerine dönüyorlardı, rengârenk başörtülü kadınlar kucaklarında dikkatle tuttıkları ağızlarına kadar dolu tencereler ile kollarına astıkları içinden tahta yemek kaşıklarının fırladığı tika basa dolu pazar çantaları ile koşuşturuyorlardı. Tek tük laternalar alacakaranlığa gümüşü bir ışık yayıyorlardı, kaldırım giderek gezmeye çıkanlarla doluyor, üniformalı ve sivil erkekler zarif bastonlarını sallayarak yürüyorlar, üzerlerinde Rus parfümü bulutları dalga dalga yükseliyor, sonra dağılıyordu. Arabalar geliyordu istasyondan, sarsıla sarsıla, içinde üst üste yığılmış valizler ve paltolarına sarınmış yolcular. Yol bozuk döşenmişti, yer yer çukurluklar ve ani çöküntüler vardı, hasarlı yerlerin üzerine çürük tahtalar örtülmüştü, bunlar ansızın çıkardıkları çatırtıyla şaşkınlık yaratıyorlardı.

Yıllar süren savaş ve esaret döneminden sonra yurda dönen Gabriel Dan, sınıra yakın bir Polonya kentinde, Hotel Savoy'un altıncı katına yerleşir. Birinci Dünya Savaşı öncesinde kalan görkemli günlere tanıklık eden gösterişli dış cephesiyle bu otel, katlar arasındaki sınıf farklılıklarıyla her çevreden insanı ağırlamaktadır. Askerler, milyonerler, iflas bayrağını çekenler, döviz kaçakçıları ve varyete kızları, Hotel Savoy'da karşılaşırlar. Savaşla beraber kaosa sürüklenen dünyanın alegorisi gibidir bu otel. Gabriel Dan, Hotel Savoy'un temsil ettiği her şeyden, bozuk düzenden ve bedbaht hayatlardan nefret eder, buradan kurtulmanın yollarına bakar. Ama kalır. Kentte bir grev patlak vermiştir, bilinen dünyanın sonu yakındır.

Joseph Roth'un erken dönem eserlerinden olan *Hotel Savoy*, Birinci Dünya Savaşı sonrasında açığa çıkan sosyal travmayı yansıtır. Devrimle çalkalanan Rusya ile Avrupa arasında sıkışık kalan küçük bir kentte, kırılğan sosyal ilişkileriyle köklü değişimin eşiğindeki toplumu resmeden *Hotel Savoy*, ilk yayımlandığında, dönemin "insan trajedisi"ne parmak basan, güçlü bir eser olarak değerlendirilmiştir.

Kapak resmi: Narasliçe Kotde

[www.canyayinlari.com](http://www.can yayinlari.com) twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinlari

ISBN 978-975-07-3609-4

9 789750 736094